

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
із науково-методичної та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 04 ” “ 09 ”
2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВДС.03 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
Освітній рівень: перший (бакалаврський)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти
Програма № 0452/18
<i>Жильцов</i> (підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 18 р.

Київ – 2018 рік

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра початкової освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВДС.03 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Київ – 2018 рік

Методика навчання української мови: роб. навч. прогр. [для студ. спец. 012 «Дошкільна освіта»] / уклад. Л.А. Порядченко. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. – 14 с.

Розробник:

Порядченко Леся Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол № 2 від 05 вересня 2018 року

Завідувач кафедри початкової освіти

 Г.Л.Бондаренко

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018 рік
© Педагогічний інститут, 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 2	Галузь знань 01 Освіта <i>0101 Педагогічна освіта</i>	За вибором вищого навчального закладу
	Спеціальність: <i>012 Дошкільна освіта</i>	
	Напрямок підготовки <i>6.010101 Дошкільна освіта</i>	
	Освітній рівень (бакалаврський)	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): вчитель початкової школи	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		3-й
Загальна кількість годин – 60 Кредитів – 2		Семестр
		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції
		8 год.
		Семінарські
		6 год
		Самостійна робота
		14 год.
		Модульний контроль:
2 год.		
Семестровий контроль		
30 год.		
Вид контролю:		
екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є:

- засвоєння студентами теоретичних відомостей, ustalених норм сучасної української літературної мови; розвиток й удосконалення мовних і мовленнєвих умінь і навичок, необхідних для формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів – учителів початкових класів;
- вивчення теоретико-практичних питань організації навчання української мови у початкових класах ЗЗСО, мовної підготовки молодших школярів відповідно до державних і європейських стандартів; висвітлення наукових концепцій, розкриття сутності дидактико-методичних понять, методів і технологій сучасного уроку української мови у початкових класах ЗЗСО.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- оволодіння мовними знаннями і вміннями з основних розділів української мови; усвідомлення їхньої практичної значущості для формування мовної особистості майбутнього педагога;
- засвоєння і закріплення знань і умінь із навчальної дисципліни; розуміння важливості їх застосування у практиці навчання української мови у початкових класах ЗЗСО;
- реалізація виховного потенціалу предмета з метою формування особистісно-професійних якостей майбутнього вчителя; формування готовності до мовленнєво-творчої активності у професійній діяльності;
- аналіз закономірностей функціонування системи початкової мовної освіти і її складників (навчально-виховний процес, учитель, учень тощо); розвиток умінь моделювати навчально-виховний процес на уроках української мови;
- ознайомлення з типологією уроків української мови та їх структурою, системою методів, прийомів і засобів навчання української мови у початкових класах ЗЗСО; традиційними та інноваційними формами організації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів на уроках української мови;
- вивчення, аналіз та узагальнення досвіду педагогічної діяльності вчителів-практиків на уроках української мови.

Навчальна дисципліна «Методика навчання української мови» спрямована на формування у студентів таких **фахових компетентностей**, як:

- **організаційної** – здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність учнів на уроках української мови у початкових класах ЗЗСО, проектувати траєкторії формування ключової комунікативної компетентності молодших школярів;
- **психолого-педагогічної** – володіння базовими знаннями з психології та педагогіки, вміння їх застосовувати на уроках української мови у початкових

класах ЗЗСО; здатність враховувати індивідуальні та вікові особливості молодших школярів з метою підвищення рівня засвоєння знань і вмінь із курсу «Українська мова»; готовність до діагностичної діяльності, створення сприятливих умов на уроках української мови для особистісно і компетентісно зорієнтованої освіти з урахуванням навчальних можливостей і потреб учнів;

– **методичної** – застосування методичних знань і вмінь для формування в учнів ключової комунікативної компетентності; професійних умінь і навичок для вирішення педагогічних ситуацій на уроках української мови у початкових класах;

– **здоров'язберезувальної** – здатність створювати сприятливе здоров'язберігальне освітнє середовище на уроках української мови, дбати про фізичне, психічне і соціальне здоров'я учнів;

– **інтегративної** – здатність і готовність упроваджувати у навчально-виховний процес інтегровані уроки, поєднувати знання з різних навчальних предметів для побудови уроку української мови як цілісного творчого процесу; впровадження особистісно зорієнтованого та компетентісно зорієнтованого підходів у навчанні української мови;

– **творчої** – вміння виконувати функцію фасилітатора; готовність творчо застосовувати сучасні освітні технології навчання української мови у початкових класах ЗЗСО, створювати власне навчально-методичне забезпечення курсу «Українська мова. 1-4 класи» з метою підвищення комунікативної компетентності молодших школярів.

Програмні результати навчання:

– знання з української мови і методики її інтегрованого тематично-проектного навчання у початкових класах ЗЗСО, достатні для успішної професійної діяльності майбутніх педагогів;

– уміння ефективно і гнучко використовувати українську мову в суспільній, освітньо-професійній та особистісній сферах діяльності;

– здатність застосовувати мовно-мовленнєві знання і вміння у навчально-виховному процесі початкових класів ЗЗСО на уроках української мови;

– здатність аналізувати навчально-методичні комплекти з української мови для початкових класів ЗЗСО, оцінювати їхнє змістово-технологічне наповнення відповідно до дидактичних вимог;

– вміння розробляти плани-конспекти та проводити уроки української мови у початкових класах ЗЗСО, визначати їхнє навчально-методичне забезпечення, застосовувати сучасні ІКТ;

– здатність контролювати й оцінювати навчальні досягнення учнів з української мови;

– вміння здійснювати пошук і вивчення інформації для формування мовних і мовленнєвих знань і вмінь учнів у спеціальних наукових джерелах,

використовуючи різноманітні ресурси: періодичні видання, бази даних, веб-сайти, портали тощо;

– здатність аналізувати перспективний досвід учителів початкових класів для подальшого його творчого використання у власній професійній діяльності на уроках української мови;

– здатність працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи лідерські якості, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваних результатів у професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль № 1

Методика розвитку зв'язного мовлення учнів у початкових класах ЗЗСО

Лекція 1. Види мовленнєвої діяльності та методика їх вивчення у початкових класах ЗЗСО (2 год.)

Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо) та методика їх навчання у початкових класах ЗЗСО. Особливості створення продуктивних та рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Методика удосконалення усних видів мовленнєвої діяльності у початкових класах ЗЗСО. Методика навчання учнів початкових класів читання. Методика навчання учнів початкових класів письма.

Основні поняття теми: письмо, аудіювання, говоріння, читання, види мовленнєвої діяльності.

Рекомендована література

основна: [2, 4, 5];

додаткова: [1, 4, 5]

Семінарське заняття 1. Види мовленнєвої діяльності у методиці навчання української мови у початкових класах ЗЗСО (2 год.)

Лекція 2. Розвиток зв'язного мовлення учнів початкових класів ЗЗСО (2 год.)

Монологічне і діалогічне мовлення. Види монологу (опис, розповідь, міркування). Функціональні особливості розповіді. Методика навчання розповіді у початкових класах ЗЗСО. Функціональні особливості опису. Одночасність подій в описі. Види опису. Методика інтегрованого тематично-проектного навчання опису у початкових класах ЗЗСО. Функціональні особливості міркування, як логічної категорії. Структурні компоненти міркування. Методика навчання учнів початкових класів створювати тексти-міркування.

Основні поняття теми: опис, розповідь, міркування, діалог, монолог.

Рекомендована література

основна: [2, 4, 5];

додаткова: [1, 4, 5]

Семінарське заняття 2 Методика мовленнєвого розвитку учнів у початкових класах ЗЗСО (2 год.)

Лекція 3. Методика навчання учнів початкових класів переказу (2 год.)

Текст. Поняття про текст. Заголовок тексту. Зв'язність речень у тексті.

Переказ. Види переказу. Особливості навчання різним видам переказу учнів у початкових класів ЗЗСО. Різниця між різними видами переказу. Методика навчання вибіркового переказу. Методика навчання стислого переказу. Методика навчання творчого переказу.

Основні поняття теми: переказ, докладний, вибіркового, стислий, творчий.

Рекомендована література

основна: [2, 4, 5];

додаткова: [1, 4, 5]

Лекція 4. Методика написання творів у початкових класах ЗЗСО (2 год)

Види творів та методика навчання їх написання у початковій школі. Твори – монологи. Твір – опис та методика його написання у початковій школі. Твір – розповідь та методика його написання у початкових класах ЗЗСО. Твір – роздум та методика його написання у початковій школі. Твори, які включають в себе діалоги.

Основні поняття теми: опис, розповідь, міркування, монолог, діалог.

Рекомендована література

основна: [2, 4, 5];

додаткова: [1, 4, 5]

Семінарське заняття 3. Методика вдосконалення діалогічного мовлення у початкових класах ЗЗСО.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Денна форма				
		у тому числі				
		Усього	Лекцій	Семінарських	С.р.	МКР
Змістовий модуль № 1						
Методика розвитку зв'язного мовлення учнів у початковій школі						
1	Види мовленнєвої діяльності та методика їх вивчення в початковій школі	8	2	2	4	
2	Розвиток зв'язного мовлення учнів початкової школи	8	2	2	4	
3	Методика учнів початкової школи переказу	6	2		4	
4	Методика написання творів у початковій школі	8	2	2	2	2
Разом за навчальним планом		30	8	6	14	2

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль № 1		
Методика розвитку зв'язного мовлення учнів у початковій школі		
1	Види мовленнєвої діяльності у методиці навчання української мови у початкових класах ЗЗСО	2
2	Методика мовленнєвого розвитку учнів у початкових класах ЗЗСО	2
3	Методика вдосконалення діалогічного мовлення учнів у початкових класах ЗЗСО	2
Разом		6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин	Кількість балів
Змістовий модуль № 1			

Методика розвитку зв'язного мовлення учнів у початкових класах ЗЗСО			
1	Розвиток зв'язного діалогічного мовлення учнів у початкових класах ЗЗСО. Розробити фрагмент конспекту уроку з удосконалення діалогічного мовлення другокласників.	4	5
2	Розвиток продуктивних видів мовленнєвої діяльності учнів у початкових класах ЗЗСО. Розробити фрагмент конспекту уроку з формування у першокласників мовленнєвих умінь письма.	4	5
3	Розвиток рецептивних видів мовленнєвої діяльності учнів у початкових класах ЗЗСО. Розробити фрагмент конспекту уроку з формування у другокласників мовленнєвих умінь читання.	4	5
4	Розвиток зв'язного монологічного мовлення учнів у початкових класах ЗЗСО. Розробити фрагмент уроку з розвитку зв'язного мовлення другокласників на основі тексту-опису.	2	5
	Разом	14 год.	20 балів

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, комбінована) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

– *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

– *Практичні*: вправи, моделювання фрагментів та цілісних уроків, виготовлення наочних посібників.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

Тестовий контроль, модульні контрольні роботи, залік, екзамен.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Макс. сума балів	Екзамен	Сума
Модулі	Змістовий модуль 1			

Бали за модуль	82 б.				107		
Лекції	1	1	1	1	4		
Семинарські заняття	11	11	11		33		
Сам. робота	5	5	5	5	20		
МКР	25				25		
82:60= 1,37 РК – 1,37					60	40	100

10. Рейтинговий показник успішності

Оцінка ECTS	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1– 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

11. Методичне забезпечення навчальної дисципліни

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- завдання для проміжного контролю знань студентів з навчальної дисципліни

- «Методика навчання української мови»;
- відеозаписи уроків;
 - набір дидактичного матеріалу для проведення семінарсько-практичних занять.

12. Рекомендована література

Основна

1. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі : метод. посіб. / М. С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2014. – 268 с.
2. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 364 с.
3. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2011. – 366 с
4. Навчальні програми для загальноосвітніх закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи (2016). Режим доступу: <http://osvita.ua/school/program/8793/>
5. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. – К. : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. – 240 с.
6. Державний стандарт початкової загальної освіти (2017). Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
7. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підруч. для студентів пед. фак. / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 416 с.

Додаткова

1. Вашуленко М.С. Орфоепія і орфографія в 1 – 3 класах / М. С. Вашуленко. – К. : Рад. шк., 2012. – 103 с.
2. Вашуленко М.С. Удосконалення змісту і методики навчання рідної мови в 1-4 класах / М.С. Вашуленко. – К. : Рад. школа, 2011. – 35 с.
3. Гудзик І. П. Аудіювання українською мовою: посіб. / І. П. Гудзик. – К. : Педагогічна думка, 2003. – 144 с.
4. Мацько Л.І. Українська мова як засіб формування національної свідомості / Л.І. Мацько // Українська мова як державна в Україні : зб. матеріалів. – К. : 2016. – С.74–82.
5. Методика викладання української мови: навч. посібник /С. І. Дорошенко, М. С. Вашуленко, О. І. Мельничайко та ін.; за ред. С. І. Дорошенка. – 2-е вид. перероб. і допов. – К. : Вища шк., 2010. – 398 с.
6. Пономарьова К. І. Формування в молодших школярів умінь будувати зв'язні висловлювання / К.І. Пономарьова // Поч. школа. – 2013. – № 11. – С.29–33.
7. Тоцька Н. І. Фонетика української мови та її вивчення в початкових класах / Н. І. Тоцька. – К. : Рад. шк. – 2014. – 176 с.

**Навчально-методична карта дисципліни
«Методика навчання української мови»**

Разом 60 годин: 8 год. – лекції, 6 год. – семінарські заняття, 2 год. – модульний контроль,
14 год. – сам. робота, 30 год – семестровий контроль, екзамен.

Модулі	Змістовий модуль 1			
Назва модуля	Методика розвитку зв'язного мовлення учнів у початковій школі			
Кіл-сть балів за модуль	82 б.			
Лекції	1	2	3	4
Теми лекцій	Види мовленнєвої діяльності та методика їх вивчення у початкових класах ЗЗСО	Розвиток зв'язного мовлення учнів у початкових класах ЗЗСО	Методика навчання учнів початкових класів переказу	Методика написання творів у початкових класах ЗЗСО
Семінарські заняття	1	2	3	
Теми семінарських і занять	Види мовленнєвої діяльності у методиці навчання української мови у початкових класах ЗЗСО	Методика мовленнєвого розвитку учнів у початкових класах ЗЗСО	Методика вдосконалення діалогічного мовлення учнів у початкових класах ЗЗСО	
Самостійна робота	5	5	5	5
Види поточного контролю	МКР №1 (25 балів)			
Підсумковий контроль	Екзамен			
Загальна кількість балів	Разом – 82 бал. Коефіцієнт – $82:60=1,37$			

